

105. PERJANTAINA 28. SYYSKUUTA 2001

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

1)	Hallituksen esitys laiksi virallistetusta parisuhteesta.....	2
	Hallituksen esitys HE 200/2000 vp	
	Lakivaliokunnan mietintö LaVM 15/2001 vp	

Ensimmäinen käsittely

2)	Hallituksen esitys radiolaiksi sekä laeiksi televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain ja yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoiminnan tietoturvasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.....	3
	Hallituksen esitys HE 80/2001 vp	
	Liikennevaliokunnan mietintö LiVM 6/2001 vp	
3)	Hallituksen esitys laeiksi tietoyhteiskunnan palvelujen suojasta sekä rikoslain 38 luvun ja eräiden viestintälakien muuttamisesta..	8
	Hallituksen esitys HE 146/2000 vp	
	Liikennevaliokunnan mietintö LiVM 8/2001 vp	
4)	Hallituksen esitys laiksi luvanvaraisesta tavaraliikenteestä tiellä annetun lain muuttamisesta.....	8
	Hallituksen esitys HE 79/2001 vp	
	Liikennevaliokunnan mietintö LiVM 7/2001 vp	

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenuuto

Nimenuudossa merkitään täysistunnosta poissa oleviksi seuraavat edustajat:

Maria Kaisa Aula /kesk
 Kaarina Dromberg /kok
 Mikko Elo /sd
 Olli-Pekka Heinonen /kok
 Juha Korkea-aho /kesk
 Jari Koskinen /kok
 Jaakko Laakso /vas
 Hanna Markkula-Kivisilta /kok
 Maija Rask /sd
 Mirja Rynänen /kesk
 Kimmo Sasi /kok
 Martti Tiuri /kok
 Lasse Virén /kok

Eduskuntatyöhön liittyvissä tehtävissä olevat edustajat

Merkitään, että puhemiesneuvosto on käsitellyt seuraavat ilmoitukset poissaolosta täysistunnosta eduskuntatyöhön liittyvän tehtävän vuoksi:

28.9. edustajat
 Olli-Pekka Heinonen /kok
 Kimmo Sasi /kok

Poissaololuvat

Merkitään, että puhemiesneuvosto on myöntänyt seuraavat luvat poissaoloon täysistunnosta muun syyn vuoksi:

28.9. edustajat
 Maija Rask /sd
 Mirja Rynänen /kesk

Uudet hallituksen esitykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset HE 127—161/2001 vp.

Kirjalliset kysymykset

Merkitään saapuneiksi vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot KK 899—905, 909, 910, 913, 917/2001 vp.

Erikoisvaliokuntien jäsenet

Puhemies: Ilmoitetaan, että lehtori Ossi Korteniemen edustajantoimen päättymisen johdosta hänen tilalleen valitaan uusi varajäsen perustuslakivaliokuntaan ja uusi jäsen sivistysvaliokuntaan.

Ilmoitetaan, että perustuslakivaliokunnan ja sivistysvaliokunnan täydennysvaalit toimitetaan ensi tiistaina 2. päivänä lokakuuta kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaaleja varten on vaalisäännön 13 §:n mukaan jätettävä keskustansliaan viimeistään ensi tiistaina kello 11.

PÄIVÄJÄRJESTYKSEN ASIAT:

1) Hallituksen esitys laiksi virallistetusta parisuhteesta

Toinen käsittely
 Hallituksen esitys HE 200/2000 vp
 Lakivaliokunnan mietintö LaVM 15/2001 vp

Puhemies: Ensimmäisessä käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Keskustelu asiasta päättyi viime tiistaina pidetyssä toisessa istunnossa.

Keskustelussa on ed. Vistbacka ed. Kärkkäisen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Selonteko hyväksytään.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Puhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 84 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 15. (Ään. 1) (Liite 1, s. 14)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

_____

(Hälinää istuntosalissa, suosionosoituksia yleisöparvella)

Puhemies: (Koputtaa) Arvoisat edustajat ja arvoisa lehteriyleisö! Tässä salissa ei sallita mielenilmauksia. Pyydän käyttäytymään arvokkaasti ja vakaasti.

_____

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyy.

Lakivaliokunnan mietintöön sisältyvä lausumaehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

_____

Puhetta ryhtyy johtamaan toinen varapuhemies Mikkola.

_____

(Hälinää istuntosalissa)

Toinen varapuhemies: (Koputtaa) Pyydän hiljaisuutta saliin.

_____

2) Hallituksen esitys radiolaiksi sekä laeiksi televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain ja yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoinnin tietoturvasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 80/2001 vp
Liikennevaliokunnan mietintö LiVM 6/2001 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 6. Ensin käydään asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen otetaan yksityiskohtaiseen käsittelyyn liikennevaliokunnan mietinnössä hyväksyttäväksi ehdotetut 1. ja 2. lakiehdotus.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 3) asiasta.

Yleiskeskustelu:

¹ **Erkki Pulliainen /vihr:** Arvoisa puhemies! Liikennevaliokunnasta on valmistunut neljä mietintöä viikon sisällä, joista nyt on listalla kolme ja yksi ensi viikolla. Esittelen, niin kuin puhemies esitteli, hallituksen esityksen 80/2001 vp ja hallituksen esityksen 146/2000 vp mietinnöt.

Ensinnäkin hallituksen esitykseen 80 liittyvästä mietinnöstä. Siinä on kysymys radiolaista ja siihen liittyvien viiden muun lakiehdotuksen paketista, kokonaisuudesta, joista kolmas lakiehdotus ehdotetaan hylättäväksi, toinen ehdotetaan muuttamattomana hyväksyttäväksi ja muihin on aika paljon korjauksia.

Kiinnitän, arvoisa puhemies, huomiota erikoisesti perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta tehtyihin muutoksiin, jotka ovat merkittäviä. Nämä muutokset koskevat erityisesti lain soveltamista ulkomaalaisten hallussa oleviin radiolähettimeihin. Ulkomaalaisiin kohdistuvasta lakia alemman asteisista erityissäännöistä tässä nyt siten luovutaan. Vähäiset ulkomaalaisia koskevat poikkeukset, jotka perustuvat kansainväliseen vastavuoroisuuteen, on otettu nyt suoraan lakiin.

Radiolaitteiden vaatimustenmukaisuuden varmistamista ja arviointilaitosta koskevat säännökset on kirjoitettu täsmällisemmiksi. Radiolaitteiden valmistajien oikeudet ja velvollisuudet on kuvattu tarkemmin. Lisäksi on säädetty hyvän hallinnon ja oikeusturvan takuista. Näin mietinnössä ehdotetaan.

Radioviestinnän ohjausta ja valvontaa, erityisesti häiriöiden aiheuttajan tunnistamista ja paikantamista koskevia säännöksiä on myös ehdotettu muutettaviksi merkittävässä määrin. Luottamuksellisen radioviestinnän suoja on uuden perustuslain hengessä tehostettu. Tietoja luottamuksellisen radioviestinnän sisällöstä saa käyttää vain turvallisuusradioviestinnän häiriöttömyyden takaamiseksi.

Hallituksen esityksen rakennetta on myös muutettu siten, että esityksessä oleva 3. lakiehdotus ehdotetaan, kuten sanoin jo, hylättäväksi. Radioviestinnän luottamuksellisuutta koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi radiolakiin uudeksi 37 §:ksi ja vastaava vaitiolovelvollisuutta koskeva säännös uudeksi 38 §:ksi. Tämä selkeyttää sääntelyä vähentämällä lainsäädännössä olevia ristikkäisiä viittauksia ja ottaa huomioon sen, että radioviestinnän tekniset ja luonnontieteelliset ominaisuudet poikkeavat huomattavasti televiestinnästä. Asiasisällön puolesta muutoksella ei ole vaikutusta hallituksen esityksessä sinänsä ilmaistuihin tavoitteisiin.

Muutoinkin hallituksen esitykseen nähden viranomaisten toimivaltuuksia ja eräitä lakiin ehdotettuja vaatimuksia on täsmennetty. Viranomaistoiminnan suhteellisuusperiaate ja kansalaisten oikeusturva on otettu paremmin huomioon. Näin me ainakin liikennevaliokunnassa asiasta uskomme tämän varsin runsaasti muutoksia sisältävän mietinnön puitteissa.

Arvoisa puhemies! Sitten esittelen toisen hallituksen esityksen, 146/2000 vp, ja tietysti erikoisesti siihen liittyvän mietinnön. Siinä on kysymys kuuden lakiehdotuksen paketista, josta 6. lakiehdotus ehdotetaan hylättäväksi. Me olemme saaneet tästä lakivaliokunnan lausunnon ja olemme hyvin huomattavassa määrin ottaneet sen huomioon. Kiinnitän huomiota vain kahteen lakiehdotukseen tässä esittelypuheenvuorossa, 1. ja 2. lakiehdotukseen.

Ensimmäiseen lakiehdotukseen liittyen liikennevaliokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen nimi ke muutetaan. Hallituksen esityksen mukainen nimike "Laki tietoyhteiskunnan palvelujen suojasta" saattaisi antaa meidän mielestämme kansalaisille harhaanjohtavan kuvan lain soveltamisalan laajuudesta ja siitä, mitä tietoyhteiskunnan palveluilla tarkoitetaan. Tässä laissa on kyse rajoitetusta toimesta, jolla suojauksen purkujärjestelmien oikeudeton käyttö eri tekemuodoissa eh-

dotetaan kiellettäväksi. Tarkoituksena on suojata televerkon kautta tarjottavia kaupallisia palveluita.

Liikennevaliokunnan käsityksen mukaan käsite "tietoyhteiskunnan palvelut" on tätä laajempi. Valiokunnan ehdottama lain nimike "Laki eräiden suojauksen purkujärjestelmien kieltämisestä" kertoo kansalaisille, mistä laissa todella on kysymys, ja tämä, että ymmärretään, mistä laissa todella on kysymys, lienee olennainen asia.

Lakivaliokunnan lausunnon perusteella valiokunta on poistanut 1. lakiehdotuksesta menettämisseuraamusta koskevan 5 §:n ja siirtänyt rangaistussäännöksen lain loppupuolelle. Lisäksi lain valvontaa koskevia säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi.

Toisesta lakiehdotuksesta: Lakiin rikoslain 38 luvun muuttamisesta esitetään periaatteellisesti merkittäviä muutoksia. Suojauksen purkujärjestelmän rikos olisi toissijainen eräisiin muihin vakavampiin rikoksiin, kuten esimerkiksi väärennykseen, nähden. Suojauksen purkujärjestelmän hallussapito on lakivaliokunnan lausunnon mukaisesti poistettu rikoslakirikoksen tunnusmerkistöstä. Se jää edelleen rangaistavaksi sakonuhkaisena rikkomuksena. Lisäksi lakia on täsmennetty huomattavasti rangaistussäännösten osalta, ja tällä tavoin lainsäädäntö pyrkii myös ohjaamaan tuomioistuinkäytäntöjä tällaisen uuden tyyppisen rikollisuuden torjunnassa.

Kaikista lakiehdotukseen liittyneistä menettämisseuraamussäännöksistä on luovuttu sen vuoksi, että menettämisseuraamuksista on lakiehdotusten käsittelyn aikana annettu uutta yleistä lainsäädäntöä, joka tekee erillislakeihin sisältyvät säännökset tarpeettomiksi.

Muihin lakiehdotuksiin on tehty lähinnä teknisluontoisia korjauksia, ja siis 6. lakiehdotus ehdotetaan hylättäväksi.

2 Raimo Vistbacka /ps: Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja Pulliainen esittelypuheenvuorossaan varsin yksityiskohtaisesti kävi lävitse radiolakia. Mitä ilmeisimmin tässä käsitellään päiväjärjestyksen 2) ja 3) asioita yhdessä.

Eräs asia, johon haluaisin kiinnittää huomiota nimenomaan radiolain osalta, on se, että jälleen kerran liikennevaliokunta joutui kirjoittamaan melkein uudestaan koko lakiesityksen. Siltä osin kyllä toivoisi, että silloin, kun lakeja valmistel-

laan, kiinnitettäisiin enemmän huomiota siihen, ettei tällä tavoin jouduta, niin kuin jo useamman kerran tämän eduskunnan aikana on jouduttu, kirjoittamaan hallituksen esityksiä hyvinkin paljon uuteen uskoon. Tässäkin lähes kaikissa pykälissä on jonkinlaisia korjauksia ja muutoksia tehty. Toivoisin todella, että ministeriöissä — tämä ei koske yksinomaan liikenne- ja viestintäministeriötä, joka tietysti liikennevaliokunnan osalta on valmistellut asioita — kiinnitettäisiin huomiota silloin, kun hallitus antaa esityksiä, siihen, että taso olisi sellainen, ettei lakeja tarvitsisi kirjoittaa kokonaan uuteen uskoon.

³ **Antero Kekkonen /sd:** Herra puhemies! Syyskuun 11. päivän jälkeen maailma ei ole entisensä, sanotaan. Kun kuuntelin ed. Pulliaisen esittelypuheenvuoroa ja hätäisesti tutkin mietintöä, en voi olla ääneen ajattelematta, milteipä kysymättä, sitä seikkaa, miten tämä muuttunut maailma vaikuttaa, kun maailma polarisoituu sillä tavoin kuin se polarisoituu. Me tiedämme tiedustelujärjestelmien suorastaan hyppäyksenomaisen lisääntymisen kahden kolmen viime viikon aikana ja suojausjärjestelmien entistä suuremman tarpeen. Tämähän koskee myös huumerikollisuutta, ei siis vain terrorismia.

On ihan pakko kysyä, löytyykö tästä mietinnöstä ja tästä lainsäädännöstä todellista vastausta siihen, minkälaisessa tilanteessa maailma yleensä ja Suomikin erityisesti on. Nyt minä en puhu siitä vanhasta vakoilusta ja sen kaltaisten järjestelmien purkamisesta, mitä ovat harjoittaneet esimerkiksi entisen Itä-Euroopan alaiset tiedustelulaitokset, vaan puhun nyt paljon monimutkaisemmasta, vaikeammasta ja kansainvälisen lainsäädännön kannalta ulottuvammasta asiasta ja myös tällaisen asian mukansa tuomista vaaroista. Jos puheenvuoronsa kysymykseen voi päättää: Löytyykö tästä lainsäädännöstä minkäänlaista vastausta siihen uuteen tilanteeseen, jossa olemme?

Toinen varapuhemies: Vastauspuheenvuoron pituus on 1 minuutti.

⁴ **Erkki Pulliainen /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Että olisin kohtelias ed. Kekkoselle, minä ilmoitan, että tulen pyytämään varsinaisen puheenvuoron, koska vastaus ei mahdu yhteen minuuttiin ollakseen edes jollakin tavalla järkevä.

⁵ **Pentti Tiusanen /vas:** Arvoisa puhemies! Todellakin, niin kuin ed. Vistbacka totesi, täällähän on useissa pykälissä valiokunta joutunut aivan oleellisiin muutoksiin. Laskin nopeasti 14 kohtaa ainakin. Kun itsekin olen hiukan päässyt osallistumaan liikennevaliokunnan työskentelyyn, saatoin todeta, että syyskuun yhdennentoista jälkeen kyllä tapahtui jo muutosta ja selvästi joitain asioita käsiteltiin uudella tavalla, toisin kuin ehkä ennen tätä mustaa tiistaita.

Puhemies! Tämä osoittaa kyllä liikennevaliokunnalta osaamista, että se jaksaa käydä läpi esityksiä ja myös tekee muutoksia tarpeen tullen.

⁶ **Jyri Häkämies /kok:** Arvoisa puhemies! Jatkaisin tuosta, mistä ed. Vistbacka puhui. On aivan totta, että liikennevaliokunta teki lakiesitykseen hyvin paljon muutoksia. On ehkä syytä hieman taustoittaa tätä valmistelua, kun ed. Vistbackan kärki osoitti yksinomaan liikenne- ja viestintäministeriöön.

Lakiesitystähän valmisteltiin noin kaksi vuotta. Luonnollisesti liikenne- ja viestintäministeriö pyysi oikeusministeriöltä lausunnon, jonka sisältö otettiin lakiesitystä valmisteltaessa huomioon. Kun lakiesityksen käsittely eduskunnassa aloitettiin, oikeusministeriö toimitti perustuslakivaliokunnalle uuden muistion sellaisista kannanotoista, lähinnä sananvapauden liittyvistä kysymyksistä — puhun nyt siis radiolaista — joita se ei ollut aikaisemmin kommentoinut. Tältä osin toteaisin, että kyllä liikenne- ja viestintäministeriön ja oikeusministeriön koordinaation pitäisi olla parempaa niin, ettei matkan varrella oikeusministeriö käy tuomassa uusia lisäyksiä, uusia muutosesityksiä. Tämä ei ollut ainoa kerta, kun näin on käynyt. Tarvitaan parempaa yhteistyötä näiden kahden ministeriön välillä. Tärkeintähän kuitenkin on se, että lopputulos tässä lakiesityksessä on hyvä.

⁷ **Erkki Pulliainen /vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä ei ole esittely- vaan mielipidepuheenvuoro.

Ed. Kekkonen puheenvuoro ja siihen liittyvä kysymys oli erittäin aiheellinen ja äärimmäisen ajankohtainen. Vastaukseni tulee olemaan kaksi—kolmipolvinen ja ehkä ei niin kovin miellyttävä kuulla.

Ensinnäkin, mikä koskee tämän tyyppistä rikollisuutta noin ylipäättäänkin, sen suorittajathan ovat yhteiskuntien nuorimmasta päästä sen ta-

kia, että he harrastavat hakkeritoimintoja. He niin kuin äidinmaidosta ovat jo tämän perustiedon hankkineet kotikoneilla ja ovat oppineet jo siinä kaikkein varhaisimmassa ja herkimässä oppimisen vaiheessa kaiken sen nippelitekniikan ja sen logiikan, johon nämä järjestelmät perustuvat. Nehän ovat logiikkaa, eivät mitään muuta kuin sitä.

Tällä tavalla rikollisuuden kuva on muuttunut. Kun tavallisesti atari-rikoksissa ja muissa on aika iäkkästä, ainakin selvästi aikuisiässä olevasta, ja jopa varttuneeseen ikään ehtineestä, väestä kysymys, tässä se kaarti, niin kuin olemme televisiokuvista muutamissa oikeudenkäyntitapauksissa havainneet, on varsin nuoren näköistä porukkaa. Tämä on asian yksi puoli. Toisin sanoen nyt ei enää päde se, että kun ne nuorukaiset askaroivat, se on jollakin tavalla puolustava näkökohta. Se ei nyt vaan tässä käy. Tämä laki, siis tämä purkujärjestelmien kiello-osa, vastaa täysin tähän. Ei siinä mitään. Se on nyt niin kuin se tässä ja nyt on.

Arvoisa puhemies! Sitten tällä asialla on toinen ja erittäin paljon vakavampi ja erittäin kiullinen puoli. Nimittäin näillä markkinoilla hääriää semmoinen instituutio kuin National Security Agency, NSA, joka on Yhdysvaltain "vakoilujärjestelmä", jonka tehtävänä on nimenomaan päästä liikesalaisuuksien sisälle menemällä tietoverkkoihin ja hankkimalla kaupallisesti merkittävää aineistoa. Tässä ikävässä terrorismiin liittyvässä maailmanpoliittisessa tilanteessa uskon, että tämä on aiheuttanut valtavaa sydämentykytystä Yhdysvalloissa sen takia, että he itse ovat mukana kaupallisella, liikemaailman, puolella purkujärjestelmässä. Väitetäänhän lehdistössä yleisesti sitä, että Boeingin eräs suurkauppa tuli mahdollisesti sen takia, että oli tunkeuduttu näihin tietojärjestelmiin eli saatiin sellainen liikesalaisuus haltuun, että pystyttiin näin tekemään. Se on siis tätä aikaa.

Toisin sanoen tähän pitäisi pystyä kansainvälisesti vastaamaan. Siihen ei ole vastausta sen takia, että Yhdysvallat hallitsee Wassenaar-sopimuksen kautta koko tätä kenttää. Olen pahoillani, että joudun kirjauttamaan tämän pöytäkirjaan, mutta näin se vaan on.

⁸ **Raimo Vistbacka /ps:** Herra puhemies! Kun ed. Kekkonen tiedusteli, millä tavoin valiokunta on huomioinut Yhdysvaltain tapahtumat ja mitä mahdollisia muutoksia mietinnössä on, radiolain

30 § on erityisesti sellainen, johon tuli muutoksia. Valiokunta muutti yksimielisesti nimenomaan tunnistamistietojen hävittämistä. Siltä osin kuin on luottamuksellinen radioviestintää koskeva tieto, se pääsääntöisesti hävitetään kahden vuoden kuluessa.

Valiokunnassa keskusteltiin asiasta ja tietysti ryhdyttiin syvällisemmin pohtimaan turvallisuusseikkoja nimenomaan turvallisuusradioviestinnässä. Jos sitä häiritään, silloin nämä tiedot ovat Viestintävirastolla, mutta Viestintäviraston olisi pitänyt hävittää ne kahden vuoden kuluessa. Saattaa monta kertaa olla, että jos jotakin suurempaa operaatiota suunnitellaan — toivon mukaan ei suunnitella, mutta jos tehtäisiin näin — eli jos on nimenomaan suuri operaatio, sitä tehdään useamman vuoden ajan ja varmasti kokeillaan erilaisia järjestelmiä sen suhteen, miten pystytään rikkomaan turvallinen radioviestintä ja onkimaan sieltä määrättyjä tietoja.

Näitten seikkojen johdosta valiokunta määritteli uuden momentin vielä viime vaiheessa siten, että silloin kun on kyse turvallisuusradioviestinnästä eli sen häiriöttömyyden varmistamisesta, nämä tiedot, joita Viestintävirasto on saanut, voidaan hävittää vasta, kun on kulunut kymmenen vuotta. Tällä muutoksella pyrittiin käsitykseni mukaan siihen, että jos tällaisia tietoja saadaan nimenomaan turvallisuusradioviestinnän osalta, silloin on mahdollisuus pitää pitempään näitä tietoja. Itse ymmärsin näin ja uskoisin, että valiokunnan puheenjohtajakin voi ainakin osittain vahvistaa tämän näkemyksen, minkä itse sain siitä, minkä takia muutimme loppuvaiheessa tätä toista puolta siinä.

Herra puhemies! Toinen asia, johon valiokunnan puheenjohtaja puheenvuorossaan puuttui, on muuttuva rikollisuuden kuva. Itse olin alun perin sitä mieltä, että hallussapito olisi pitänyt kriminalisoida siten kuin liikenne- ja viestintäministeriön taholta esitettiin, mutta sitten kun meillä oli eräitä asiantuntijoita, jotka ovat olleet tekemisissä syyttämisen kanssa aika paljonkin ja myöskin perehtyneet nykyaikaiseen tietotekniikkaan, tulin itse vakuuttuneeksi siitä, että hallussapitosana sinällään rikoslakirikoksena voi jäädä pois, koska kyse on nimenomaan ansiotarkoituksesta.

Me kirjasimme sen sitten perusteluihin niin, että mietinnön sivulla 6 on nimenomaan tätä koskeva asia, eli valiokunnan toimesta haluttiin tuoda niille tahoille, jotka joutuvat käyttämään tätä lakia, esimerkiksi syyttäjät, tuomioistuinten tuo-

marit, avustajat jne., valiokunnan oma näkemys tältä osin. Mietinnössä todetaan näin: "Liikennevaliokunta korostaa kuitenkin, että nyt kiellettyvät ja kriminalisoitavat teot ovat osa rikollisuuden muuttuvaa kuvaa. Suojauksen purkujärjestelmien levittäminen ja käyttö on entistä yleisempää ja sitä harjoittavat yhä nuoremmat henkilöt." Tässä lähdettiin näinpäin liikkeelle ja todettiin myöskin se, että tuomioistuinkäytäntö osoittaa jatkossa, miten meidän ajatusrakennelmamme on onnistunut käytännön oikeuselämässä. On todettu nimenomaan se, että jos siinä tulee sellaisia puutteita, joita ei tässä vaiheessa vielä voitu arvioida, voi olla ajankohtaista, että hallitus tuo tarkempaa esitystä, että voidaan tarkentaa näitä säännöstöjä.

Herra puhemies! Oma käsitykseni on se, että valiokunta kyllä yritti paneutua muuttuneisiin olosuhteisiin hyvinkin perusteellisesti ja teki myöskin muutosesityksiä.

⁹ **Eero Lämsä /kesk:** Arvoisa puhemies! En puutu lain sisältöön vaan käsittelytapaan, mihin tämän lain käsittelyn yhteydessä jouduttiin. Ed. Häkämies toi esille hyvin näitä taustoja, mutta kun tämä laki on annettu hallituksen toimesta eduskunnalle, on tässä ilmeisesti kuitenkin ollut näin, että niin liikenne- ja viestintäministeriö kuin oikeusministeriö ovat jo tienneet, että sillä tavalla kuin eduskunnalle jätetty laki on kirjoitettu, ei voida edetä. Liikennevaliokunta joutuikin todella sellaiseen tilanteeseen, joka ei valiokunnalle kuulu. Meidän oli tavallaan ensin valmisteltava laki suurelta osin uudelleen, ja sen jälkeen ryhdyttiin sitä käsittelemään siltä osin kuin se valiokunnalle kuuluu. Toivottavasti tällainen menettely ei saa lisää tilaa eduskunnassa, parlamentissa. Jatkossa pitäisi tämän myötä ministeriöissä huomata, että lait on valmisteltava niin hyvin, että valiokunnan ei tarvitse puuttua sinällään lainvalmisteluun, vaan siihen sisältöön, mikä valiokunnalle kuuluu.

¹⁰ **Antero Kekkonen /sd:** Herra puhemies! Kun ed. Pulliainen sanoi vastaavansa kolmipolvisesti, ymmärsin ensimmäiseksi polveksi rikollisuuden kuva -asian, ja vastaus oli erinomainen. Toisen polvi oli varmaan liikesalaisuus kysymys. Tämäkin vastaus oli erinomaisen tarkka ja osoitti, että kyseisen valiokunnan puheenjohtaja tuntee asioiden taustoja perin hyvin. Mutta sitä kol-

matta polvea jäin odottamaan. Suoraan sanoen vähän arkailleen tämän kysymyksen esitän, kun en tiedä, onko se oikein korrektaa ja missä määrin tämä mietintö ylipäänsä olisi edes velvoitettu vastaamaan tähän kysymykseeni tai ajatteluuni.

Kun maailma nyt Yhdysvaltain tapausten jälkeen ajaa aseisiin, se merkitsee sitä, että syntyy kuuntelemisen ja suojautumisen tarvetta aivan eri tavalla kuin aikaisemmin ja verrattomasti enemmän muista asioista kuin vain rikollisuudesta tai liikesalaisuuksista. Puhun siitä varautumisesta mitä mahdottomimpiin tilanteisiin, mitkä meitä saattavat odottaa. Kysymykseni on juuri tämä, jonka ajattelin täksi kolmanneksi polveksi omassa mielessäni:

Onko tästä lainsäädännöstä mitään vastausta siihen problematiikkaan, joka saattaa syntyä, kun aletaan jahdata elektronisesti konfliktin yhtä osapuolta, joka konflikti tässä ovellamme on.

¹¹ **Erkki Pulliainen /vihr:** Arvoisa puhemies! Ed. Vistbacka itse asiassa esitteli sen kohdan, eli toisin sanoen on lähdeyhtiö juuri siitä, että turvallisuuden liittyvän viestinnän kohdalla tiedon säilytysaika on niin pitkä, että sillä on merkitystä.

Arvoisa puhemies! Sitten vähän laajemmin: Minulla on sellainen vaikutelma, että jos Yhdysvallat jatkaa sillä ponnekkudella näitä asioita kuin miltä nyt viime päivinä on näyttänyt, niin me joudumme miettimään nämä asiat vielä kerran uudestaan. Lain pykälät menevät jo silloin niin yksityiskohtaiselle tekniikan tasolle, että silloin ollaan ihan muulla tasolla kuin tällä hetkellä tässä lainsäädännössä ollaan. Se tarkoittaa sitä, että me siirrymme jo niin ammattimaiseen terminologiaan ja käsitteistöön ja yksityiskohtaisuuteen, että se on vaikeata mille valiokunnalle tahansa.

Yleiskeskustelu päättyy.

Yksityiskohtainen käsittely:

1. ja 2. lakiehdotuksen sisältö hyväksytään keskustelutta mietinnön mukaisena.

Eduskunta yhtyy liikennevaliokunnan ehdotukseen 3. lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyy.

3) Hallituksen esitys laeiksi tietoyhteiskunnan palvelujen suojasta sekä rikoslain 38 luvun ja eräiden viestintälakien muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 146/2000 vp
Liikennevaliokunnan mietintö LiVM 8/2001 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 8. Ensin käydään asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen otetaan yksityiskohtaiseen käsittelyyn liikennevaliokunnan mietinnössä hyväksyttäväksi ehdotetut 1.—5. lakiehdotus.

Yleiskeskustelu:

¹ **Raimo Vistbacka /ps:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys saatiin valiokunnassa yksimieliseksi — sanottakoon näin — pitkällisten neuvottelujen jälkeen, ja voi sanoa, että yksi olennainen sana ratkaisi käsitykseni mukaan sen, että sisältö säilyy sellaisena kuin se nyt on. Sinne tuli yksi sana eli "liikennetraktori" 2 §:n 1 momentin 2 kohtaan, ja tämä säilyttää luvanvaraisuuden samalla tavoin kuin tällä hetkellä nimenomaan on. (Eduskunnasta: Nyt on väärä laki!) — Anteeksi, nyt oli väärä laki.

Yleiskeskustelu päättyy.

Yksityiskohtainen käsittely:

1.—5. lakiehdotuksen sisältö hyväksytään keskustelutta mietinnön mukaisena.

Eduskunta yhtyy liikennevaliokunnan ehdotukseen 6. lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyy.

4) Hallituksen esitys laiksi luvanvaraisesta tavaraliikenteestä tiellä annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 79/2001 vp
Liikennevaliokunnan mietintö LiVM 7/2001 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 7. Ensin käy-

dään asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen otetaan lakiehdotus yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

¹ **Erkki Pulliainen /vihr:** Arvoisa puhemies! Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana lukuun ottamatta liikennetraktoreiden vapauttamista liikennelupavaatimuksista. Lisäksi eräät lakiehdotuksen yksityiskohdat edellyttävät perusteluiden merkittävää tarkentamista. Tässä on ollut erityisenä ongelmana se, että alan asiantuntijatkaan eivät oikein ymmärtäneet, mitä hallitus oli eräillä kohdilla tarkoittanut, ja siksi jouduimme varsin perusteellisesti kirjoittamaan ymmärtämyksemme mukaan oikein.

Valiokunta korostaa liikennelupajärjestelmän merkitystä sen varmistamiseksi, että tavaraliikenteessä noudatetaan lainsäädäntöä ja että liikenneturvallisuuden ja kestäväen kehityksen vaatimukset voidaan ottaa huomioon. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että liikennetraktoreilla harjoitettava tavarankuljetus vapautettaisiin liikennelupavaatimuksesta. Liikennevaliokunta kuitenkin katsoo, että traktorilla korvausta vastaan suoritettavat raskaat tavarankuljetukset ovat rinnastettavissa vastaaviin kuorma-autoilla suoritettaviin kuljetuksiin. Liikenteenharjoittajan tulee täyttää samat vaatimukset niin luotettavuuden, ammattitaidon kuin vakavaraisuuden suhteen. Toisin kuin hallitus liikennevaliokunta katsoo, että liikennelupavelvollisuutta voidaan edelleen perustella myös liikenneturvallisuussyillä. Tässä me viittaamme myös viime kevättalvella käytyyn liikenneturvallisuuskeskusteluun.

Valiokunta katsoo, että liikennelupavelvoitteen poistaminen käyttökustannuksiltaan kuorma-autoa oleellisesti edullisemmilta liikennetraktoreilta saattaisi ratkaisevasti lisätä liikennetraktorien käyttöä tavarankuljetuksiin. Kun traktorista ja usein itse valmistetusta perävaunusta yhteen kytkemällä valmistettua liikennetraktorin teknistä turvallisuutta ei ole asianmukaisesti säädöksiin varmistettu ja kun liikennetraktorin kuntoa ei valvota säännönmukaisessa katsastuksessa, liikennetraktoreiden lisääntyminen tavaraliikenteessä on liikenneturvallisuusriski.

Liikennelupavelvoitteen poistaminen poistaisi samalla liikenteenharjoittajalta velvollisuuden liikenneyrittäjäkoulutukseen ja liikenneluvan uudistamisen yhteydessä uudistettavaan soveltu-

vuusarvioon, johon kuuluu muun ohessa yhteiskunnan asettamien vero- ym. velvoitteiden täyttämisen varmistuminen. Pahimmassa tapauksessa liikennetraktoreiden vapauttaminen liikennelupavelvollisuudesta voisi luoda alalle niin sanottua harmaata taloutta.

Mainituista syistä valiokunta katsoo, että liikennetraktorilla korvausta vastaan suoritettavaan kuljetukseen tulee edelleen vaatia lain 3 §:ssä tarkoitettua liikennelupaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös sellaisen tavarankuljetuksen poistamista luvanvaraisuuden piiristä, jossa on kysymys työ- tai virkaehtosopimukseen perustuvaa kilometrikorvausta vastaan suoritettavasta tavaroiden kuljetuksesta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kysymys on voimassa olevan maan tavan kirjaamisesta lakiin sekä mahdollisten tulkinnallisten epäselvyyksien poistamisesta.

Luvanvaraisuudesta ehdotetaan vapauttavaksi myös alle 1 700 kiloa painavilla ajoneuvoilla harjoitettava tavaraliikenne. Ilmeisesti tyypillisintä kevyillä ajoneuvoilla harjoitettavaa toimintaa olisi lähetti- ja kuriiritoiminta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös vastakkaiseen suuntaan eli lupajärjestelmän kiristämiseen vaikuttavia toimia. Elinkeinotoiminnan ja työurakoinnin yhteydessä harjoitettavien kuljetusten osalta sovellettua sääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi ja sovellettuja rajoja alennettaviksi. Voimassa olevan lain mukaan liikennelupaa ei tarvita, jos toiminnan pääpaino ei ole kuljetuksissa. Hallituksen esityksen mukaan rajaksi esitetään 30 prosenttia. Muutoksen tarkoituksena on korostaa, että liikenneluvasta vapautetun elinkeinotoiminnan olisi entistä selkeämmin painotuttava muuhun kuin kuljetustoimintaan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan 30 prosentin säännön perusteella päästäneen tulkinnallisesti siihen, mihin nykyistä lakia säädettäessä on pyritty.

Valiokunta haluaa korostaa sitä, että muutoksen tarkoituksena ei ole estää elinkeinotoimintaan ja työurakoihin tarvittavia kuljetuksia. Tietyissä tapauksissa urakoitsijan on ilmeisesti hankittava liikennelupa toiminnalleen. Tämä on kuitenkin perusteltua lupajärjestelmän yleisten periaatteiden kannalta. Vaihtoehtona on siirtää kuljetustoiminta aliurakoitsijalle, jolla on liikennelupa, tai eriyttää kuljetustoiminta omaksi yritykseksi, jolle hankitaan liikennelupa. Tämä

saattaa jopa edistää kuljetuskaluston tehokasta käyttöä.

Arvoisa puhemies! Tähän mietintöön liittyy kahden edustajan vastalause, jossa ei ole kuitenkaan pykälämuutoksia mutta jossa asetetaan ne perusteet kyseenalaisiksi, joilla nämä eräät hallituksen esityksen kohdat ovat syntyneet.

2 Tero Mölsä /kesk: Arvoisa puhemies! Maanmainio liikennevaliokunta on tehnyt monessa asiassa hyvää työtä ja tässäkin tukenut hallituksen esitystä pääosiltaan. Valitettavasti kuitenkin oma käsitykseni on se, että nimenomaan liikennetraktorin lupa-asiassa valiokunta harhautui vähän harhapoluille. Perustelen muutaman asian. Hallituksen esityshän lähtee siitä, ettei tätä lupaa tarvita. Liikennevaliokunta on mainituista syistä päinvastaista mieltä ja edellyttää, että liikennelupa tarvitaan.

Eräs syy oli nimenomaan kilpailutekijä. Perusteluissa todetaan, että luvasta luopuminen edesauttaa sitä, että samoilla kuljetusmarkkinoilla syntyy kilpailutilanne, joka on vääristynyt liikennetraktoreiden eduksi. Käytännössä asiantuntijakuulemisista, joihin lausunnonkin pitäisi perustua, en yhtään kohtaa tähän asiaan ole löytänyt.

Toinen seikka, joka nousee esille perusteluista, on turvallisuuden liittyvä kysymys. Liikenneturvallisuus on tärkeä asia, kuten valiokunnan puheenjohtaja jo totesi, mutta tässäkin asiassa kysymys on siitä, että kun koko traktorikanta maassamme on noin 300 000, niin mainittuja liikennetraktoreita on 600 kappaletta. Tähän liitetynä turvallisuustilastot, joita valiokunnalle esitettiin, eivät mitkään puoltaneet sitä, että tämä olisi nimenomaan liikenneturvallisuutta vaarantava tekijä.

Kolmas seikka, arvoisa puhemies, johon viitaisin, on se, että kun liikennelupakäytäntö vaatii asianmukaisen koulutuksen, niin tänä päivänä maassamme on minun tietääkseni yksi paikkakunta, joka tarjoaa tätä tarkoittavaa koulutusta. Lupakäytäntö toisin sanoen johtaa siihen, että joko paikkakunta pitää lisätä tai sitten koulutus pitää hankkia ympäri maata yhdeltä paikkakunnalta.

Neljäs seikka, jonka, arvoisa puhemies, otan tähän loppuksi, on se, että valiokunta perusteluissaan toteaa, että pahimmassa tapauksessa luvanvaraisuudesta luopuminen johtaa harmaan talouden lisääntymiseen. Eri asioista voi olla eri miel-

tä, mutta jos haetaan perusteluja, niin minusta minkäänlaisia käytännön perusteluja tähän ei löydy. Totta kai tätä mieltä voi olla, jos sitä haluaa olla, mutta asiantuntijakuulemisissa, joihin valiokunnan lausuntojen yleensä pitää perustua, ei ensimmäistäkään sanaa tähän suuntaan ole kuulunut.

Tästä syystä, arvoisa puhemies, on sinänsä harvinaista, että opposition edustajana haluaisin tukea hallituksen esitystä, mutta koen, että liikennevaliokunta, niin kuin sanoin, harhautui väärille poluille, olletikin kun tässäkin talossa tavattoman monta kertaa on lähdetty siitä, että meidän tulee luoda edellytyksiä nimenomaan lisäansioille haja-asutusalueille, pienille tiloille ja niin päin pois. Käytännössä toimimme nyt aivan päinvastoin. Sen takia, arvoisa puhemies, en ymmärrä tätä menettelyä, johon liikennevaliokunta tässä yhteydessä meni.

Toinen varapuhemies: Vastauspuheenvuoron pituus on 1 minuutti.

³ **Erkki Kanerva /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan muutamain ed. Mölsän puheenvuorosta otetuin argumentein puolustaa liikennevaliokunnan mietintöä.

Ensinnäkin ed. Mölsä sanoi, että kilpailuetua ei ole. Meille esitettiin laskelma, että liikennetraktorin käyttökulut ovat noin puolet vastavan kantavuuden omaavan kuorma-auton kuluista. Liikennelupia on myönnetty 600 kappaletta. Niitä on myönnetty 600 kappaletta juuri siitä syystä, kun se asettaa velvoitteita. Jos velvoitteet poistetaan, liikennetraktoreita on moninkertainen määrä. Jos ei liikennetraktorikoulutusta ole kuin yhdellä paikkakunnalla, kuorma-autokoulu täyttää tämän vaatimuksen.

Sitten harmaan talouden kysymys. Se liittyy yrittäjäkoulutukseen ja sen luvan määräaikaan uudistamiseen. Määräajoin voidaan tarkistaa, että velvoitteet on hoidettu, ja ratkaista, uudistetaanko lupa vai ei.

⁴ **Tero Mölsä /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedän, että tästä asiasta olemme eri mieltä, mutta edelleen sanoisin tästä perustelusta, jonka ed. E. Kanerva totesi, eri liikennemuotojen välisestä kilpailusta, että meillä on asiantuntijalausunto, joka sanasta sanaan melkein toteaa niin, että vaikka koko tämä laki pois-

tettaisiin, käytännössä ei huomata mitään eroa siinä, mitä näillä markkinoilla tapahtuu.

⁵ **Raimo Vistbacka /ps:** Arvoisa puhemies! Pyydän anteeksi, että käytin puheenvuoron väärässä paikassa, koska ymmärsin niin, kun valiokunnan puheenjohtaja esitteli toisen ja kolmannen asian, että ne käsiteltiin yhdessä.

Herra puhemies! Ed. Mölsä on nyt harhautunut jostakin syystä. Ihmettelen ensinnäkin sitä, että jos te olette totaalisesti toista mieltä, niin miksei mietintöön sisälly teidän vastalauseenne. (Ed. Mölsä: Edustaja tietää sen!) — No, olen pitänyt ed. Mölsää sen verran fiksunä ja ymmärtävänä miehenä, että hän tietää, minkälaisiin päätöksiin osallistuu. Jos näin on, ettei tiedä minkälaisiin päätöksiin osallistuu, minä itse en voi kuin valittaa sitä.

Arvoisa puhemies! Ed. Mölsä totesi, että ei ole yhtään asiakirjaa. Suomen Kuorma-autoliiton lausunnossa todetaan hyvin selvästi, puhutaan markkamääristä, mikä on liikennetraktorivakuutusmaksu vuodessa, se on 4 000, kuorma-autolla 42 000 jne. ja myöskin, kuinka paljon kustannukset ovat alhaisemmat, monia eri kohtia.

Eräs asia minua hieman ihmettyttää harmaan talouden osalta, kun ed. Mölsä sanoi, että sitä ei ole perusteltu. Ed. E. Kanerva sen täällä sanoi. Itsekin toin saman asian valiokunnassa esiin, koska niin sanotusti edellisessä elämässä, toimiessani nimismiehenä, havaitsin sen, että kun liikennelupa tulee uusittavaksi, silloin pitää maksujen olla maksettu, jotta lupa myönnetään. Jos on jonkin verran niin sanottua sakkaa pohjalla, niin jos lupa myönnetään, se myönnetään vain vuodeksi mahdollisesti. Eli halutaan antaa vielä mahdollisuus toimia ja yrittää, mutta yhteiskunnalliset velvoitteet myös maksujen osalta pitää hoitaa. Tämä on mielestäni eräs ratkaiseva seikka siinä, että näitä maksuja maksetaan. Ne jätetään maksamatta hyvin herkästi ja annetaan rästien kasvaa yhä enemmän ja enemmän, jos ei ole jonkinlaista järjestelmää, jolla valvontaa pystytään hoitamaan.

Liikennekoulutuksen osalta toteaisin sen, että kyllähän kuorma-autojen yrittäjäkoulutusta on lähinnä vain ollut Hämeenlinnassa. Hyvinhän se on toiminut. Ei niitä koulutuspaikkoja joka kylässä ole tälläkään hetkellä. (Ed. Mölsän välihuuto) — Se on Kauhavan yrittäjäopisto, ed. Mölsä.

Mielestäni valiokunta onnistui varsin hyvin siinä, että tänne saatiin nimenomaan tämä yksi

sana 2 §:n 1 momentin 2 kohtaan, jolloin käytännössä tämä puoli hoituu samalla tavoin kuin aikaisemminkin. Maatalouden osalta täytyy todeta se, että pitää olla enemmän kuin puolet sitä muualta tullutta, ennen kuin mennään lupapuolelle. Mielestäni valiokunta sisällön osalta onnistui varsin hyvin.

Niin kuin valiokunnan puheenjohtaja totesi, mietintöön sisältyy allekirjoittaneen ja ed. Bremerin vastalause. Se koskettaa lähinnä sitä, että meidän mielestämme tällaisia rajoja kuin 1 700 kiloa ja 30 prosenttia on käytännössä vaikea valvoa. Toisaalta kokemus on osoittanut sen, että autonvalmistajat osaavat kyllä lukea näitä päätöksiä, ja sen jälkeen ruvetaan siirtymään 1 700 kilon kokonaispainoon hyvinkin nopeasti. Meillä on esimerkki siitä silloin, kun siirryttiin 3 500 kiloon.

Kun olen itse aikoinani toiminut syyttäjänä, tiedän, mikä ongelma oli jo silloinkin tulkita 50 prosentin kuljetusosuutta. Nyt kun on siirrytty 30 prosenttiin, tätähän on perusteltu sillä, että nykyinen tuomitsemiskäytäntö on mennyt suurin piirtein nyt suunniteltuun 30 prosentin rajaan. Mutta yhä edelleen ollaan tekemässä tällaisten häilyvien rajojen kanssa. Riippuu paljon siitä, millä tavoin esimerkiksi istuva tuomari tulkitsee näitä asioita. Monta kertaa myöskin jo aikaisemmin on ollut niin, että vaikka on yrittänyt asiaperustein syyttää ja esitutkintapöytäkirjasta näyttäisi ihan selvältä jutulta, hyvin harvoin tuomioita on tullut.

⁶ **Tero Mölsä /kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämän vastauspuheenvuoron enää käytän.

Toteaisin ed. Vistbackalle, että tunnen toki edustajan mahdollisuudet vaikuttaa eri menetelmän päätöksiin, mutta totta kai tiedän myös niiden merkityksen.

Kaksi asiaa, arvoisa puhemies, ed. Vistbackan puheenvuoroon. Hän viittasi erilaisiin kustannusrakenteisiin eri kalustojen osalta. Tämä pitää tietysti paikkaansa, mutta yhtä lailla täytyy todeta, että kalustot ovat myös erilaisia: liikennetraktorien enimmäisnopeus on 50 kilometriä tunnissa ja kuorma-autojen on ihan jotain muuta. Puhumme täysin erilaisesta kalustosta silloin, kun puhumme kustannuksista.

Toinen asia, jonka halusin tuoda esille, on se, kun hän totesi, että lupa vaaditaan vain, kun tulot ylittävät tietyn tason. Käytännössä, kun lisäansi-

oita lähdetään hakemaan, perinteiset tulot muun muassa maatilalta ovat pienet ja sen takia tarvitaan lisätuloja. Silloin kun lähtökohtatulot ovat pienet, aina nopeammin joutuu tämän luvan piiriin. Tämä on minusta ihan selvä syy siihen, että tällaista pakkomenettelyä ei olisi tarvinnut säättää.

⁷ **Erkki Kanerva /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voisin aivan hyvin olla samaa mieltä ed. Vistbackan kanssa ammattimaisen pakettiautoliikenteen ohjesääntöisyydestä ja luvanvaraisuudesta, ellei tämän taustalla olisi korkeimman oikeuden päätös. Lähettipalveluita on ainakin pari vuosikymmentä käyty riitaa, onko toiminta ammattimaista liikennettä vai lähettipalvelua. Taustalla on päätös siitä, että sellaiseen kuljetukseen, johon sinänsä ei tarvita autoa vaan jonka voi viedä kainalossaan tai polkupyörällä, ei tarvita liikennelupaa. Tämän vuoksi olen valiokunnan mietinnön kannalla.

⁸ **Raimo Vistbacka /ps** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ihan lyhyesti toteaisin sen, että liikennetraktoreita ainakin Pohjanmaalla on alettu rakentaa ja käyttää nimenomaan puutavaraajossa. Eräänkin sahan osalta uskaltaisin arvioida, että noin 80 prosenttia tukeista tulee nimenomaan liikennetraktoreilla. Itse näkisin, että silloin ajoneuvokaluston pitää olla kunnossa ja myöskin yrittäjällä pitää olla sellaisia tietoja, mitä minun ymmärtääkseni vain koulutuksella saadaan. Eli kyllä tässä kuitenkin puhutaan lähes samanlaisesta toiminnasta kuin kuorma-autoilla.

⁹ **Harry Wallin /sd**: Arvoisa herra puhemies! Kuten valiokuntamme puheenjohtaja ed. Pulliainen totesi, valiokunta oli muutoin yksimielinen lukuun ottamatta liikennetraktoreita. Voin tyytyväisyydellä todetakin, että saimme yksimielisen kannan siitä, että nykyinen menettely jatkuu myöskin tulevaisuudessa. Siihen oli hyvin selkeät perusteet.

Jos olisi lähdetty luvanvaraisuudesta vapaaseen kilpailuun, luvattomuuteen, siitä olisi seurannut se, että aivan dramaattisesti kuljetusmarkkinoilla olisi siirrytty kuorma-autoista liikennetraktoreihin. Miksi näin olisi tapahtunut? Sen takia, että liikennetraktoreiden kustannukset ovat yli 35 prosenttia edullisemmat kuin kolmiaksellisella kuorma-autolla.

Mistä tämä ero sitten syntyy? Se syntyy ensinnäkin liikennetraktorin hankintahinnasta, joka on noin puolet kolmiakselisen kuorma-auton hinnasta. Traktorinkuljettajan palkkakustannukset ovat ainakin 20 prosenttia alemmat kuin kuorma-autonkuljettajan palkkakustannukset. Liikennetraktoreiden polttoainekustannukset ovat polttoöljyn käytön kautta noin puolet dieselpolttoaineen käyttökustannuksista. Neljänneksi: Moottoriajoneuvovero ei peritä liikennetraktoreista lainkaan. Vertailussa olevan kuorma-auton moottoriajoneuvovero on peräti 10 620 markkaa vuodessa. Viidenneksi: Liikennetraktoreiden vakuutusmaksut ovat merkittävästi alhaisemmat kuin kuorma-autojen. Liikennevakuutuksen ja kaskovakuutuksen perusmaksut liikennetraktoreilla ovat 4 000 markkaa ja kuorma-autoilla jopa 42 000 markkaa vuodessa. Eli jos nyt olisi siirrytty vapaaseen tilanteeseen, olisi ollut aivan selvää se, että kuljetuskalusto olisi muuttunut täydellisesti ja olisi siirrytty liikennetraktoreihin.

Keväällä täällä puhuttiin liikenneturvallisuudesta. Liikenneturvallisuuustyöryhmä toi oman esityksensä eduskuntaan, jonka tarkoituksena on vähentää liikennekuolemia sekä liikenneonnettomuuksia. Tässä tapauksessa kehitys olisi ollut päinvastainen nimenomaan sen takia, että traktoreita ei tarvitse edes katsastaa eikä niiden perävaunuja edes rekisteröidä. Kukin meistä, auton käyttäjä, tiellä liikkuja, tietää, missä kunnossa nämä todellisuudessa ovat, kun niitä ei tarvitse katsastaa.

Mitä tulee taas suurimpaan sallittuun nopeuteen, 50 km/t, senhän voi hyvin välityksiä muuttamalla muuttaa. Itsekin olen ajanut 70:tä autolla liikennetraktorin perässä, ja kun traktoria ei tarvitse katsastaa, missä vaiheessa todetaan, että se ei ole säädetty suuremmalle nopeudelle kuin 50 km/t?

Eli kaikkien olen hyvin tyytyväinen, että liikennevaliokunta kokonaisuudessaan oli yksimielinen ja saatiin yksimielinen mietintö.

¹⁰ **Eero Lämsä /kesk:** Arvoisa puhemies! Ihan muutama asia tavaraliikennelaista.

Tämäkin laki oli vähän ongelmallinen, ja vaikka valiokunnan puheenjohtaja ed. Pulliainen ei ole enää paikalla, hänelle voisi jakaa kiitokset siltä osin, että hän lähti kuitenkin lain käsittelyssä sillä tavalla liikkeelle, että kysyi valiokunnalta ihan aidosti, millä tavalla tässä edetään, jotta

saataisiin laista mahdollisimman hyvä ja toimiva.

Tietysti tässä oppositiolle, jota edustan, olisi ollut pienoinen herkkulainenkin tilaisuus tehdä oppositiotyötä siltä osin, että olisi kylmän viileästi vain lähdetty siitä, että mennään kirjan mukaan. Mutta kun tässä ei vähäisessä määrinkään ole kysymys politiikasta, siihen ei ollut meillä mitään suurempia intohimoja, vaan nimenomaan lähdimme siitä, että laista tulisi mahdollisimman toimiva. Ehkä meillä opposition sisällä sitten syntyi yksityiskohdista vähän erilaisia näkemyksiä, jotka sitten täälläkin ovat tulleet esille.

Ensinnäkin, minusta tässä on kysymys periaatteellisesta asiasta, lähdetäänkö yleensäkin luvanvaraisuudesta vapauttamaan. Valiokunta on ollut hyvinkin tiukka esimerkiksi taksilupien suhteen. On suhtauduttu hyvin tarkasti siihen, jos jotakin liikennetointa lähdetään luvanvaraisuudesta siirtämään niin, että toiminta ei olisi enää luvanvaraista. Eli tähän liittyy iso periaatteellinen kysymys liikennetraktoreitten osalta.

Liikenneturvallisuuksikysymys ei niin kovin suuri ole. Liikennetraktoriinhan toimivat pienellä alueella. Mietinnössä kuitenkin korostetaan, että liikenneluvasta luopuminen voi johtaa liikennetraktoreitten laajempaan käyttöön, mikä voisi olla myös liikenneturvallisuuksikysymys. Kuitenkin korostan, että se on hyvin aluekohtainen.

Ed. Mölsä toi esille, että tämä rajoittaa maaseudulla mahdollisuuksia hankkia sivuansioita. Toisaalta on myös päinvastoin. Ainakin harvaan-asutulla maaseudulla on työtilaisuuksista puute ja kilpailu on kovaa. Tällainen luvanvaraisuudesta vapauttaminen voisi tuoda vaikeita tilanteita eli kiristyvää kilpailua, eikä olemassa olevilla toimijoilla olisi mahdollisuutta enää toimia kannattavasti.

Vielä siitä, että raja alennettiin 50 prosentista 30 prosenttiin: Tämä on myös sellainen veteen piirretty viiva. Niin kuin edustajien Bremerin ja Vistbackan vastalauseessa sanotaan, mainitunlaiset rajat, joita käytännössä ei voida valvoa, eivät voi kuulua hyvään lainsäädäntöön, mutta eihän tämä sinällään muuta tilannetta miksikään. Edelleen jatkuu sama tilanne, jossa on valvontongelma. Käsittääkseni rajan kiristämällä pyritään siihen, että valvontaa kuitenkin pystyttäisiin paremmin toteuttamaan.

¹¹ **Jyri Häkämies /kok:** Arvoisa puhemies! Muutama sana lopuksi: Jo usean vuoden on ollut

alalla epävarmuutta siitä, mihin suuntaan tavaraliikennelakia uudistetaan. Keskeinen kysymys liittyy juuri lupajärjestelmään, luovutaanko lupajärjestelmästä kokonaisuudessaan. Kuljetusten tarvitsijat, teollisuus, on tätä hyvin voimakkaasti esittänyt. Silloin herää tietysti kysymys, mitä hyötyä vapauttamisesta olisi. Itseisarvoistahan se ei voisi olla. Taloudelliset perusteet eivät ole kovin vakuuttavia, koska tiedämme, että kuljetusalalla on jo nyt varsin heikko kannattavuus. Yritykset, jotka tavaraliikennelain piirissä ovat, ovat hyvin pieniä, käytännössä yhden auton yrityksiä. Eli taloudelliset perusteet eivät olleet kovin uskottavia.

1 700 kilon raja on sellainen, jolla kuljetusala voi hyvin elää, koska käytännössä se tarkoittaa lähinnä lähettitoimintaa. Kaikki muu on lupajärjestelmän piirissä. Lupaehdot eivät ole edes kovin tiukat. Kysymys on lähinnä ammattitaidosta ja vakavaraisuudesta. Eli keskeinen asia tässä laissa tuli määriteltyä, ja säilytimme lupajärjestelmän. Uskon, että niin kuljetusten tarvitsijat kuin kuljetusten suorittajat, kuljetusyrietykset, voivat tämän lain kanssa hyvin jatkossa elää.

Yleiskeskustelu päättyy.

Yksityiskohtainen käsittely:

Lakiehdotuksen sisältö hyväksytään keskusteluta mietinnön mukaisena.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyy.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.03.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

1) Hallituksen esitys laiksi virallistetusta parisuhteesta

Hyväksyminen/hylkääminen (Ään. 1)

"Jaa" äänestävät seuraavat 99 edustajaa:

Janina Andersson /vihr
 Ulla Anttila /vihr
 Pirjo-Riitta Antvuori /kok
 Jouni Backman /sd
 Eva Biaudet /r
 Tuija Brax /vihr
 Klaus Bremer /r
 Jan-Erik Enestam /r
 Tarja Filatov /sd
 Merikukka Forsius /vihr
 Christina Gestrin /r
 Jukka Gustafsson /sd
 Tuula Haatainen /sd
 Leena-Kaisa Harkimo /kok
 Satu Hassi /vihr
 Klaus Hellberg /sd
 Esko Helle /vas
 Rakel Hiltunen /sd
 Anne Huotari /vas
 Susanna Huovinen /sd
 Matti Huutola /vas
 Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
 Ville Itälä /kok
 Liisa Jaakonsaari /sd
 Gunnar Jansson /r

Ulla Juurola /sd
 Anneli Jäätteenmäki /kesk
 Reijo Kallio /sd
 Antti Kalliomäki /sd
 Erkki Kanerva /sd
 Saara Karhu /sd
 Tanja Karpela /kesk
 Marjukka Karttunen /kok
 Jyrki Katainen /kok
 Tarja Kautto /sd
 Antero Kekkonen /sd
 Kimmo Kiljunen /sd
 Mari Kiviniemi /kesk
 Katri Komi /kesk
 Martti Korhonen /vas
 Johannes Koskinen /sd
 Marjaana Koskinen /sd
 Irina Krohn /vihr
 Mikko Kuoppa /vas
 Annika Lapintie /vas
 Henrik Lax /r
 Paula Lehtomäki /kesk
 Suvi Lindén /kok
 Paavo Lipponen /sd
 Leena Luhtanen /sd
 Markku Markkula /kok

Rauha-Maria Mertjärvi /vihr
 Jukka Mikkola /sd
 Sinikka Mönkäre /sd
 Sauli Niinistö /kok
 Håkan Nordman /r
 Outi Ojala /vas
 Kirsi Ojansuu /vihr
 Kalevi Olin /sd
 Heli Paasio /sd
 Pirkko Peltomo /sd
 Maija Perho /kok
 Margareta Pietikäinen /r
 Sirpa Pietikäinen /kok
 Kirsi Piha /kok
 Iivo Polvi /vas
 Riitta Prusti /sd
 Osmo Puhakka /kesk
 Virpa Puisto /sd
 Erkki Pulliainen /vihr
 Susanna Rahkonen /sd
 Kari Rajamäki /sd
 Jussi Ranta /sd
 Markku Rossi /kesk
 Tero Rönni /sd
 Matti Saarinen /sd
 Sari Sarkomaa /kok

Suvi-Anne Siimes /vas
 Anni Sinnemäki /vihr
 Jouko Skinnari /sd
 Osmo Soininvaara /vihr
 Marjatta Stenius-Kaukonen /vas
 Katja Syväriinen /vas
 Säte Tahvanainen /sd
 Ilkka Taipale /sd
 Esko-Juhani Tennilä /vas
 Marja Tiura /kok
 Pentti Tiusanen /sd
 Erkki Tuomioja /sd
 Kari Uotila /vas
 Kari Urpilainen /sd
 Matti Vanhanen /kesk
 Marjatta Vehkaoja /sd
 Anu Vehviläinen /kesk
 Pia Viitanen /sd
 Jari Vilén /kok
 Matti Vähänäkki /sd
 Ulla-Maj Wideroos /r
 Ben Zyskowitz /kok

"Ei" äänestävät seuraavat 84 edustajaa:

Esko Aho /kesk
 Hannu Aho /kesk
 Sulo Aittoniemi /alk
 Eero Akaan-Penttilä /kok
 Olavi Ala-Nissilä /kesk
 Sirkka-Liisa Anttila /kesk
 Nils-Anders Granvik /r
 Pertti Hemmilä /kok
 Leea Hiltunen /kd
 Liisa Hyssälä /kesk
 Jyri Häkämies /kok
 Timo Ihamäki /kok
 Jouko Jääskeläinen /kd
 Timo Kalli /kesk
 Bjarne Kallis /kd
 Seppo Kanerva /kok
 Matti Kangas /vas
 Toimi Kankaanniemi /kd
 Kari Kantalainen /kok
 Tapio Karjalainen /sd
 Kyösti Karjula /kesk

Juha Karpio /kok
 Marja-Leena Kemppainen /kd
 Inkeri Kerola /kesk
 Niilo Keränen /kesk
 Paula Kokkonen /kok
 Riitta Korhonen /kok
 Timo Korva /kesk
 Risto Kuisma /rem
 Kalervo Kummola /kok
 Pekka Kuosmanen /kok
 Esko Kurvinen /kok
 Lauri Kähkönen /sd
 Kari Kärkkäinen /kd
 Seppo Kääriäinen /kesk
 Esa Lahtela /sd
 Seppo Lahtela /kesk
 Reijo Laitinen /sd
 Markku Laukkanen /kesk
 Jouni Lehtimäki /kok
 Jari Leppä /kesk
 Johannes Leppänen /kesk

Mika Lintilä /kesk
 Eero Lämsä /kesk
 Pehr Löf /r
 Hannes Manninen /kesk
 Kari Myllyniemi /kesk
 Raimo Mähönen /sd
 Pertti Mäki-Hakola /kok
 Tero Mölsä /kesk
 Petri Neittaanmäki /kesk
 Olli Nepponen /kok
 Pekka Nousiainen /kesk
 Tuija Nurmi /kok
 Lauri Oinonen /kesk
 Mauri Pekkarinen /kesk
 Veijo Puhjo /vas
 Aulis Ranta-Muotio /kesk
 Antti Rantakangas /kesk
 Leena Rauhala /kd
 Pekka Ravi /kok
 Juha Rehula /kesk
 Ola Rosendahl /r

Päivi Räsänen /kd
 Pauli Saapunki /kesk
 Mauri Salo /kesk
 Petri Salo /kok
 Ismo Seivästö /kd
 Arto Seppälä /sd
 Timo Seppälä /kok
 Juhani Sjöblom /kok
 Sakari Smeds /kd
 Hannu Takkula /kesk
 Irja Tulonen /kok
 Pertti Turtiainen /vas
 Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
 Raija Vahasalo /kok
 Unto Valpas /vas
 Jukka Vihriälä /kesk
 Pekka Vilkuna /kesk
 Raimo Vistbacka /ps
 Matti Väistö /kesk
 Harry Wallin /sd
 Jaana Ylä-Mononen /kesk

Tyhjää äänestää edustaja:

Valto Koski /sd

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat 15 edustajaa:

Maria Kaisa Aula /kesk
 Kaarina Dromberg /kok
 Mikko Elo /sd
 Olli-Pekka Heinsonen /kok

Mikko Immonen /vas
 Ilkka Kanerva /kok
 Juha Korkeaoja /kesk
 Jari Koskinen /kok

Jaakko Laakso /vas
 Hanna Markkula-Kivisilta /kok
 Maija Rask /sd
 Mirja Ryyänen /kesk

Kimmo Sasi /kok
 Martti Tiuri /kok
 Lasse Virén /kok